

N° 9.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Kelt Bétsben Juliusnak 29 dik napján 1794.
esztendőben.*

Hadi Történetek.

Juliusnak 15 dik napján mostoha módon viselte magát a' hadi szerentse a' Rajna vizén túl táborozott Prussziai seregekhez. Dél után az egész Német cordont, melly *Neustadtól* fogva a' *Rajna* partjáig ki nyúlt, keményen meg támadták a' Frantziák, két órától fogva estéli 8 óráig meg nem szűnt az eget és földet egy aránt reszkettető ágyú ropogás. A' hadi szerentsének hol jobbra, hol balra való hajlása, és sok vér ontás után végtére csak ugyan által fűrték magokat a' Frantziák a' német cordonon, a' bé következett éjjel vissza húzták magokat az égyyesült seregek, az

Austriacusok által jövé a' *Rajna* vizén, *Manheim* szomszédtságában a' *Heidelbergai* kapu előtt szállottak táborba. A' *Hohenlohe* örökös hertzeg kormánya alatt lévő Prusszus seregek, *Türkheimon*, és *Wachenheimon* keresztül *Güntersblun* alá húzták magokat, a' többi pedig, nevezetesen azok, a' kik a' *Lauterni* lineánál állottak, *Moguntzia* felé vették úttjokat, minekutánna ellene nem álhattanak volna a' *Trippstadt* mellett előre nyomúlt Frantziák dühösségének. Mind két részről igen sok vér ontatott ki, a' Frantziák közül 4000 embernél több maradt a' tsata piatzon, hanem, a' mint könnyen képzelni lehet, a' Prussziai seregek is sokat vesztettek, annyival inkább, mivel égyetlen egynek sem adtak pardont a' Frantziák, világos parantsolatot vévén arra a' *Párisi* Conventól. — Sok derék Prusszus hadi tisztek vesztették el ebben a' mérges tsatában betses életeket, sokkal többen estenek sebbe. *Kleist* Generál Lájtinánt gyenge sebet kapott, *Kunitzky* Generálnak a' hasán menvén által a' golyóbis, következett nap meg hólt, *Pfau* Generál pedig fogságba esett.

Eggy, *Jul.* 17-dik napján költ *Manheimi* magános levél ekként beszél a' *Rajna* környékén táborozó égyyesült Austriai és Prussziai hadi seregeknek jelenvaló környüllásairól: „Éppen azon a' helyen állanak most a' Frantziák, a' mellyen állottak ennekelötte két hólnappal, minekelötte t. i. az égyyesült seregek a' *Rajna* vizén által mentenek, és a' *Lauterni* lineát el foglalták volna a' Prusszusok. A' német ármádiának külső tábori öráliói, *Manheim* vidékén *Maudach*, és *Mundenheim* közt tanyáznak. *Kalkreuth* Prusszus Generál corpora *Winweilertől*, *Meisenheimig*, és *Kreuzekig* vontta magát vissza. *Möllendorf* Feldmarsal ármádiája *Kirchheimpoland* alatt (alsó *Palatinátusban*) fekszik. A' Frantziák a' *Speyerbe* és *Neustadtha* vivő *Manheimi* út mellett táboroznak, és már benn is vóitak *Speyerbe*, 40 ezer főből álló segítő sereg ment hozzájuk Kis-Britanniából

és Provinciából azok között, a' kik a' múlt té en az *Alpes* hegyek közt táboroztanak, a' kik mint a' vad keiskék oly könnyen és bátran mázskálnak a' kősziklás hegyeken, mellyet tsudálkozva szemléltének a' Prussus katonák.

A' *Juliusnak* 13, 14 és 15-dik napjain történt tsatákat ekként festi le egy *Carlsruheben* költ magános levél: Múlt vasárnaptól, az az, *Juliusnak* 13 dik napjától fogva nagyon meg változtak a' dolgoknak körülállásai a' *Rajna* vizén túl, mindenek rendkívül való nyúghatatlansághan vagynak ottan, a' miről ingyen nem is ármotunk, a' történe meg. Kéttzer huszon négy óratól fogva szüntelen való véres tsatákban vóltanak az égyesült német seregek, mellyeknek ki menetelek sokáig kétséges vala. — A' *Rajna* túl táborozó Fr. ármádia, melly 8 nap alatt 150 ezer emberre szaporodott, mérgesen meg támadta az Austriai és Prussziai seregeknek a' hegyektől a' *Rajna* vizéig ki nyúló cordonnyát, kiváltképen pedig az *Edikhofen* alatt táborozott Prussusokat. — Ezek igen vitézi módon viselték magokat, és nemcsak vissza verték a' dühös ellenseget, hanem e' mellett 100 embert el is fogtak közülök, és négy ágyúikat el nyerték. De mivel fel tették azt magokban a' Frantziák, hogy akár merre forduljon a' kotzka, 's akár mennyit vezessenek, mind addig meg nem szűnnek a' tsatázástól, valamaddig a' *Párisi* Conventnek parantsolatlyát, melly abból áll, hogy a' *Rajna* vizéig el foglalják a' Német Birodalmat, bé nem tellyesitik, ismét raj a ütöttek a' Prussusokon, a' leg erősebb batteriájakat, 's abban 10 ágyúikat el toglalták, de lettrébb nagy veszteségekkel, úgy anuvira, hogy egymáson hevertének hólijaik a' tsata piaizon. Végtére tsak ugyan győztek, de nem vitezségek, hanem számok által, vissza nyomták a' Prussusokat, két felé szakasztották az égyesült hadi seregeknek egybe kaptsolt lántzát, melly által két felé vágatvan azoknak egymással való égyyességek, az Austriacusok *Speyeren* innen vonták ma-

Austriacusok által jövéen a' *Rajna* vizén, *Manheim* szomszédtságában a' *Heidelbergai* kapu előtt szállottak táborba. A' *Hohenlohe* örökös hertzeg kormánya alatt lévő Prusszus seregek, *Türkheimon*, és *Wachenheimon* keresztül *Güntersblun* alá húzták magokat, a' többi pedig, nevezetessen azok, a' kik a' *Lauterni* lineánál állottak, *Moguntzia* felé vették úttyokat, minekutánna ellene nem álhattanak volna a' *Trippstadt* mellett előre nyomúlt Frantziák dühösségének. Mind két részről igen sok vér ontatott ki, a' Frantziák közül 4000 embernél több maradt a' tsata piatzon, hanem, a' mint könnyen képzelni lehet, a' Prussziai seregek is sokat vesztettek, annyival inkább, mivel égyetlen egynek sem adtak pardont a' Frantziák, világos parantsolatot vévén arra a' *Párisi* Conventól. — Sok derék Prusszus hadi tisztek vesztették el ebben a' mérges tsatában betses életet, sokkal többen estenek sebbe. *Kleist* Generál Lajtínánt gyenge sebet kapott, *Kunitzky* Generálnak a' hasán menvén által a' golyóbis, következő nap meg hólt, *Pfau* Generál pedig fogságba esett.

Egy, *Jul.* 17-dik napján költ *Manheimi* magános levél ekként beszél a' *Rajna* környékén táborozó égyyesült Austriai és Prussziai hadi seregeknek jelenvaló környüllásairól: „Éppen azon a' helyen állanak most a' Frantziák, a' mellyen állottak ennekelötte két hólnappal, minekelötte t. i. az égyyesült seregek a' *Rajna* vizén által mentenek, és a' *Lauterni* lineát el foglalták volna a' Prusszusok. A' német ármádiának külső tábori öráliói, *Manheim* vidékén *Maudach*, és *Mundenheim* közt tanyáznak. *Kalkreuth* Prusszus Generál corpusa *Winweilertől*, *Meisenheimig*, és *Kreuzekig* vontta magát vissza. *Möllendorf* Feldmarsal ármádiája *Kirchheimpoland* alatt (alsó Palatinátusban) fekszik. A' Frantziák a' *Speyerbe* és *Neustadtba* vivő *Manheimi* út mellett táboroznak, és már benn is vóitak *Speyerbe*, 40 ezer főből álló segítő sereg ment hozzájuk Kis-Britanniából

és Provinciából azok között, a' kik a' múlt té en az *Alpes* hegyek közt táboroztanak, a' kik mint a' vad keiskék olly könnyen és bátran malzkálnak a' kősziklás hegyeken, mellyet tsudálkozva szemléltének a' Prusszus katonák.

A' *Juliusnak* 13, 14 és 15-dik napjain történt tsatákat ekként festi le egy *Carlsruheben* költ magános levél: Múlt vasárnaptól, az az, *Juliusnak* 13 dik napjától fogva nagyon meg változtak a' dolgoknak körülállásai a' *Rajna* vizén túl, mindenek rendkívül való nyúghatatlansághan vagynak ottan, a' miről ingyen nem is ármotunk, a' történe meg. Kéttzer huszon négy óratól fogva szüntelen való véres tsatákban vóltanak az égyesült német seregek, mellyeknek ki menetelek sokáig kétségés vala. — A' *Rajna* túl táborozó Fr. ármádia, melly 8 nap alatt 150 ezer emberre szaporodott, mérgesen meg támadta az Austriai és Prussziai seregeknek a' hegyektől a' *Rajna* vizéig ki nyúló cordonnyát, kiváltképen pedig az *Edikhofen* alatt táborozott Prusszusokat. — Ezek igen vitézi módon viselték magokat, és nemcsak vissza verték a' dühös ellenseget, hanem e' mellett 100 embert el is fogtak közülök, és négy ágyúikat el nyerték. De mivel fel tették azt magokban a' Frantziák, hogy akár merre forduljon a' kotzka, 's akár mennyit vezessenek, mind addig meg nem szűnnek a' tsatázástól, valamaddig a' *Párisi* Conventnek parantsolatlyát, melly abból áll, hogy a' *Rajna* vizéig el foglalják a' Német Birodalmat, bé nem tellyesitik, ismét raj a ütöttek a' Prusszusokon, a' leg erősebb batteriájakat, 's abban 10 ágyúikat el foglalták, de lettrébb nagy veszteségekkel, úgy annyira, hogy egymáson hevertének hóljaik a' tsata piacon. Végtére tsak ugyan győztek, de nem vitezségek, hanem számok által, vizlza nyomták a' Prusszusokat, két felé szakasztották az égyesült hadi seregeknek egybe kaptsolt lántzát, melly által két felé vágatvan azoknak egymással való égyyességek, az Austriacusok *Speyeren* innen vonták ma-

gokat, hol állapotának légyen meg a' Prusszusok, nem tudatik. A' tsata közben *Edesheim* nevű helység egészen áldozattávé leve a' kegyetlen vulcanusnak, más helységekben is sok károkat tett a' tűz — ismét a' Frantziák birtokában vagyon *Speyer* városa.

Jul. 18-dikán ismét a' Prusszus tábori külső örrön állott serege^{re} ütöttek a' Frantziák *Lambsheim* és *Frankenthal* közt, a' velek való tsata ekkor rövid vólt, és tsak egynéhány ember hólt abban meg, a' sebbe esteknek száma sem ment sokra. A' *Rajná*n túl fekvő Német tartományokban is egy proclamációt tétetett, mellyre való nézve kemény parantsolattya vagyon a' patrióta katonáknak, hogy senkit leg kevesebben is meg ne sértsenek, 's mindent kész, vagy papiros pénzel fizessenek. De ezt tsak úgy lehet tekinteni, mint tsalogatást, mert tudva van több izben el követett kegyetlenségek, rablások és pusztítások a' Frantziáknak. — Úgy láttzik, hogy *Möllendorf* Feldmarsal, nem az ellenségtől való félelem miatt, hanem azon végből vonnya magát hátrább, hogy a' sikra tsalván a' Frantziákat, alkalmatosságot szerezhessen a' Prussziai lovasság ki terjedésének, 's haszonnal való munkásságának. A' nevezett Feldmarsal kvártéllya *Bockenheimban*, a' *Hohenlohe* örökös hertzegé pedig *Pfetersheimban* vagyon. A' Fr. Generálisoknak meg vagyon a' közönséges Jóra ügyelő Commissió által parantsoltatva, hogy akár mennyiben kerüllyön, addig meg ne nyugodjanak, mig *Moguntziát* kezekre nem keritik, és a' *Rajná*nak túlsó partyáig nyúló tartományokat egész Hollándiáig el nem foglallyák.

Brüsszelnek Frantziák által lett el vétetésétől fogva, igen keveset hallunk Flandriának és Brabantziának jelenvaló állapotjáról, a' mit hallunk is bizonytalan, mindazért, mivel a' *Belgio*mi postáknak járása félbe szakasztatott, mind pedig azért, mivel a' szomszéd tartományokból jött

levelek egymással ellenkeznek p. o. Eggy *Lüttich* levélből azt olvastuk, hogy *Löwent*, *Mechelnt*, és *Namurt* minden vér-ontás nélkül el foglalták a' Frantziák, más ugyan onnan jött levél azt beszéli, hogy *Koburg* hertzeg armádiája *Loeven* és *Namur* közt fekszik, és jobb szárnyával amaszt, bal szárnyával pedig ezt fedezi; hogy a' *Namuri* őrizet egynéhány ezerrel meg szaporított; hogy 15 ezer emberrel védelmezi azt *Melas* Generál; hogy *Mecheln* alatt meg ütköztek a' miéink a' Frantziákkal, melly ütközetben ezek nagy veszteséggel vissza verettettek s. a. t.

Miben legyen a' dolog, leg jobban meg itilhettyük, azon jelentésből, mellyet *Koburg* hertzeg *Jul.* 18 dik napján utasított a' *Bétsi* udvari hadi Kancelláriához, és a' mellyet ez, közelebb múlt szombaton tétetett közönségessé az udvari újság levelek által. *Jul.* 12 ik napján, *ügymond* *Koburg* hertzeg, ki indúltanak Gróf *Latour* és *B. Werneck* F. M. Lajtinántok *Lüttich*, *Tonger*, és *St. Tron* mellett lévő tanyáikból, és az első a' *Tongerntól* *Namurig* vivő ország uttyán *Omél* alatt állapodott meg, a' második pedig *Landen* alatt. Az ellenség a' *Namuri* és *Löveni* útakan, egész *Disambavig* küldötte ki portázó katonáit, a' hol a' mi külső tábori strázsáink állottanak. — *Jul.* 13 dikán *Dave* mellett, *Namuron* felül hidat vetettek a' Frantziák a' *Maas* vizén, holott közülök egy *colonne* ott, másik *colonne* pedig a' *Maasnak* jobb partyán telepedtenek le. *Löwen* előtt állott külső strázsáink *Jul.* 15 dikén hajnaltól fogva szüntelen való tsatában vóltak az ellenséggel, a' kik olly számosan, 's annyi ágyúkkal rohantak *Lövenre*, és a' *Mordali* erdőre, hogy kéntelen vólt az ott állott *Kray* Generál Májor tanyáját el hagyni, 's azt az ellenségnek engedni. — Ugyan akkor ütöttek a' vizi tsatorna, és *Mecheln* mellett tanvázott ör-állóinkra is, és mind ezeket, mind a' *Kempeni*, *Huti*, és *Thildonki* hidakat fedező *Hollandus* seregeket hátrább nyomták; mellyre nézve 3 batalion gyalogságot, és két es-

cadron lovasságot küldött *Kroy* Generál a' *Linden* tetőkre, a' *Diestbe* vivő útnak fedezésére, maga corpusával pedig *Lövenen* kívül *Pellenberck* mellett állapodott meg. — *Juliusnak* 17 dikén számos Francia portázók jöttek felénk a' *Löveni* úton, vissza nyomták az ott vigyázatban állott tiszteket, egész *Tirlemontig* nyomúltak előre, a' városba is bementek, hanem észre vévén az általunk küldetett segítséget, ismét oda hagyták az. — Néhány órákkal az után sok Francia tiszteket látott *Nauendorf* Generál, a' kik a' *Tirlemont* alól fekvő tetőket megjárták, 's megvizsgálták, kétség kívül ott akarván magoknak helyet választani; a' védelmezésekre előre küldetett lovasság szüntelen háborgatta ottan lévő külső strázsáinkat. — Következett napon 100 lovas, és 200 gyalog Franciaák mutatták magokat a' *Tirlemonti* úton, kik ellen néhány lovas osztályokat lesbe állítottak *Dévay* és *Nauendorf* Generálok, a' mellyeket észre vévén, sőt karjaiknak erejét is érezvén amazok, nyakra före vissza lódultak. — *Koburg* hertzegnek fő kvártélyja *Jul.* 18-ik napján még Brabantziának kis városában *Landenben*, a' *Leodiai* püspökségnek határán volt.

Juniusnak 3, 12, 13, 16, 18, 20, és 26-ik napjain történt tsatákban, a' *Sambre* vize mellett táborozott, és az *Orániai* örökös hertzeg kórmánya alatt lévő *Austriai* seregekből 512 ember és 296 ló vesztének el; 1717 ember, 's 371 ló kaptanak sebet; a' fogságba esteknek, 's el tévelyedieknek számok pedig 655 emberre, 's 80 lóra ment. — Következendő Cs. K. hadi tisztek hullottanak el, a' fent említett tsatákban: *Roegen* zászlótartó *Mitrovszki*; *Fediny* fő Strázsamester d' *Alton*; *Dressel* kapitány *Kaunitz*; *Macdermouth* kapitány, és *Báró Bánffy* fő hadnagy *Splényi* regementeiből; *Daboville* all-hadnagy a' *Carneville* szabad seregéből; *Florival* all-hadnagy a' *Bourbon* legiójából; és *Kirschberg* fő hadnagy a' *Borcséni* huszár regementéből.

Sebbe estenek: *Brandeghem* all-hadnagy a' *Brieg*; *Ivánka* fő hadnagy a' *Bideskúti*; *Kern* fő hadnagy az *Adorján* granatéros batallionnyaitól; *Letschert* kapitány a' *Toscánai* nagy hertzeg; *Förstenberg* fő hadnagy *Kinsky* Ferentz; *B. Fürstenberg* kapitány és *B. Kocz* all-hadnagy d' *Alton*; *Carracciolo* fő Strázsamester, *Zaruba* kapitány *Lájtinánt*, *Willmans*, és *Fölker* all-hadnagyk, *Rajnaeh*, *B. Weber*, *Barri*, *Waldstaedter*, és *Hummel* zászlótartók *Stain*; *Schrepka* és *Kirnan* kapitány *lajtinántok*, *Schindler* és *Larisch* fő hadnagyk, *Larisch* all-hadnagy, és *Basdar* zászlótartó *Kaunitz*; *Zineque* kapitány, *Novotny*, és *Dümovich* hadnagyk *Klebeck*; *B. Wetzel* Obester, *Fichtel* fő Strázsamester, *Schirmer*, *Fitzpatrick*, *Hanzler*, *B. Trenck* és *Bayerle* kapitányok *Colloredo* *Wentzel*; *Ballet* és *Balogh* zászlótartók *Eszterházy* *Antal*; *Bibices* kapit. *Benyóvsky*; *Gróf Almásy* fő hadnagy, és *Sánta* zászlótartó *Splényi*; *B. Bubna* kapitány *Devins*; *Vécsey* fő hadnagy a' *Császár* könnyű szerű lovas; *Gróf Traun* lovas kapitány, *Barzer* és *B. Bretlach* fő hadnagyk *Kinsky* könnyű szerű lovas; *Reinke* kapitány *Lobkovicz* könnyű szerű lovas; *Wagensfeld* fő Strázsamester *Nassau*; *Kranach* és *Gansel* kapitányok, és *Wolfrath* all-hadnagy *Kavanagh* vasas; *Böck* és *Salamon* kapitányok, *Hegedüs*, *Magyar*, és *Motsári* fő hadnagyk, és *Pongrátz* all-hadnagy a' *Császár* huszár; *Báró Luschinsky* *Sándor* *Leopold* huszár regementeiből; *Peltier* és *Guenz* kapitányok, és *Suc* fő hadnagy a' *Sax* nevét viselő huszárok közül; végtére *Majanich* fő hadnagy a' pattantyús seregtől.

Frantzia fogságba estenek: *De Donk* fő hadnagy, és *Gróf Dörring* zászlótartó *Callenberg*; *Grimm* zászlótartó *Ehrbach*; *Schilder* fő Strázsamester és *Baumann* zászlótartó *Kaunitz*; *Tauber* fő hadnagy *Klebeck*; *Rechenberg* kapitány *Splényi*; és *Borsitzky* vitéz lovas kapitány *Wurmser* regementeiből.

Lassuk továbbá azt is, a' mit a' külföldi levelek a' *Belgiomi* hadi környűtállásokról beszélnek. Eggy *Juliusnak* 14 ik napján költ *Mastrichti* levél azt mondja, hogy az *Austr. Belgiomban* egynéhány corpusokra osztatott Cs. K. armádia egészen ölzve kaptsollya magát, *MecheIntől* fogva *Namurig* cordont von, és azon 30 ezereken kivűl, a' kik imitt amott fekülznek örizetben, 126 ezer emberre megyen, kik között 24 vagy 28 ezer cavalléria vagyon. Ez a' levél beszél az is, hogy hanemha a' Frantziák reánk ütendének, jövö *Augustusnak* 15-dik napjáig semmihez sem kezd *Koburg* hertzeg, az alatt a' sok tábori nyúghatatlanság miatt el lankadt armádiáját ki akarván nyúgtatni, és az *Austriai* tartományokból hozzája menendö recrutákkal öregbiteni. *Jul.* 14 dikén a' *Lüttichi*, avagy *Leodiai* püspök katonái is Cs. K. zsóldba vétettek, és minden ottan készitetett fegyverek *Mastrichtba* vitettek által. — A' *Hennegau* tartományban 24 óra alatt 1500 recrutát vettenek ki a' Frantziák. — *Mastrichtban* erős battériák készittetnek a' Frantziáknak közöntetésére. Ugyan ott mind az *Ausriai*, mind az *Anglus* seregeknek számokra egynéhány magazinumok állittatnak fel.

Frantzia Ország.

Igen nevezetes beszédet tartott *St. Just* a' köz Jora ügyelo Commissió előtt *Jul.* 15 dik napján, melyből mind a' Fr. demagogoknak hamis politicaja, mind némelly *Európai* birodalmaknak gondolkozásának módja ki tetzik. *Török Ország*, úgymond *St. Just*, 40 milliomukban vagyon, melly által annak haszontalan neutralitásánál égyebet nem nyertünk. — A' *Svéciai* királynak halálától fogva a' szegénység, és nyomorúság neutralitást parantsolt ennek az országnak, és így nem szükség azt pénzen meg vásárolni. — *Dánia*, a' melly politicából, mások ellen való irigységből, és szükségéből lett részre

nem hajlóvá, végtére is pénzbeli segítséget kért tőlünk. — *Helvétziának* neutralitása leg több költségünkben tölt. — A' *Génuai* respublicával való társalkodásunk 31-ik *Májustól* fogva 1793 ik esztendőben 54 milliomot nyelt el, mellyet rész szerént gabonaért, rész szerént a' több Európai fejedelmek iránt való neutralitásnak fenn tartásáért, rész szerént pedig az ottan lejendő revolutionnak el készitetéséért adtunk. — Az Olasz Országi monarchiáknak le rootására fordítatott kintsünk hafzon nélkül való vólt, és még csak kolikát sem okozott azoknak. — A' *Velencei* respublicára tett költségeink által égyebet nem nyertünk, hanem hogy a' *Fr.* respublicának czimerét magok közt fel emeltetni engedték, és hogy általok levelezhetünk *Török Orzággal* s. a. t.

Olasz Ország.

A' tüzet okádó *Vesuvius* hegy által okoztatott veszedelmet, mellyről már két izben is emlékeztünk, illyetén módon adja elő eggy *Nápolyi* magános levél: A' levegő égnek rendkívül való setét sűrűsége, és az azt egynéhányszor követett érezhető földindulás vóltanak a' *Vesuvius* gyúlladásának előjáró postái, melly *Jun.* 15-dikén éjfél előtt tizenégyedfél órakor rettentő ropogások közt el kezdődvén, folyó viz módjára okádtak ki tágas torkából a' benn el olvadott kénkövel elegyes salakat, mellynek tüzes folyamattya négy különböző útakon ment bé *Torre del Greco* nevű városnak úttzáiba, mellyben minden ott találatott embereket és okialan állatokat megemésztvén, a' városon kívül öszve folyt, és rendkívül való nagy zuhogással rohanván bé a' tengerbe eggy nagy hegyet formált magából. Kénetelenek vóltak az életeknek meg tartásán szorgalmatoskodó szegény lakosok vagyonaiknak hátra hagyásával honnyaikból ki futni; a' vének és betegek, a' kik t. i. el nem futháttak, a' barokkal égyetemben oda égtek, az el futottak pe-

dig egy mélföldnire vonták magokat hátrább, holott egy nagy tárat nyittatván meg számokra a' király, szükséges eledellel és itallal kívánta őket meg vigasztalni. Egész Nápoly városában, sőt annak vidékén is két izni magasságra feküdt a' *Vesuvius* tüzének hamva a' földön, mellyre még csak tekinteni is rettentő dolog vala, és a' melylyet *Jun.* 21-dikén következett sűrű zápor eső seprett el a' föld színéről — *Jun.* 19-dikén újjabb félelmet és rémülést okozott a' *Vesuviusnak* menydörgő szava a' már eléggé meg félemllett lakosokban, a' midőn annak hegyes teteje, melly mintegy koronája vólt a' hegy alsóbb részének, nagy föld indulás és ropogás közt annak torkába bé esett. — A' Nápolyi királynak parantsolattyára, egynéhány természet vizsgáló tudósok ki menvén, szorossan meg vizgálták a' *Vesuviusnak* ezen mostan történt meg gyúladását, 's nagy változását, mellyből ki tettzik: 1.) hogy ez a' hegy felső részének bé omlása által egy fertály olasz mélföldnival alacsonyabbá lön a' *Vesuvius*, mint vólt ennekelőtte. — 2.) hogy az abból ki folyt *lávának*, az az, tüzes kö folyamatainak magassága 36 láb nyomni, szélessége pedig egy olasz mélföldni vólt — 3.) hogy 5 négy szegű mélföldet borított el — 4.) hogy 18 ezer ember futott ki előbbi honnyából, az attól való félelem miatt — 5.) hogy 14 férfi, 19 asszony, és 4168 barom emészttetett meg annak tüze által. A' felséges Nápolyi király atyai képen akarván szerentsétlen jobbágyaira gondot viselni, egy bizonyos Commissiót állított ki, mellynek fő kötelessége abban áll, hogy azon bóldogtalan embereket minden ki telhetőképen segítse, és tisztitassa, 's építesse fel le rontatott hajlékaikat.

B é t s.

Múlt vasárnap este igen szép mesterséges tüzet adott az *Annának* tiszteletére *Stuwer* úr, a' melly alkalmatossággal nemcsak a' *Praterben*, ha-

nem a' városnak kapuinál is meg vóltak kettőz-
tetve a' katona strázsák. — Mélt. Gróf *Majláth*
Jósef Úr Eö Excellentiája, az égyyesült Austriai
és Magyar udvari Kamarának all-előülője, sze-
mélybeli virtusai, és a' Fels. udvarnak 's hazánk-
nak tett érdemei által meg nyerte ö Feiségétől, hogy
elsőbb házasságából származott fia, ugyan *Maj-
láth Jósef* úr, a' Fels. helytartó Tanácsnál Con-
siliárius édes attyának Grófságában részesüllyön;
második hitvesétől, született Gróf *Sándor* assony-
tól származott, és ez után is származandó mag-
zattyai pedig mindnyájan Grófi rangal birjanak.

Elegyes Tudósítások.

Az ifjú Pármai örökös hertzeget *Aranjustz-*
be lett érkezésekor, az első Status minister *Alau-*
dia hertzeg fogadta el a' királyi múlató palotá-
nak alsó gráditsánál, 's egyenesen a' király la-
kó szobájába vezette, a' kit a' király, egynéhány
lépésnire eleibe menvén, nagy örömmel fogadott,
's meg ölelte. Innen egyenesen azon szobába ve-
zette ötet, a' mellyben a' királyné és királyi fa-
milia öszve gyültek, és várták ezen kedves ven-
dégeket. — Annvira meg bosszonkodtak *Cata-*
loniának lakosai a' Frantzia nemzetre, hogy min-
den ottan lakott Frantziákat ki üztek magok köz-
zül. — A' *Berlinben* múlató Lengyel követnek
tudtára adatta a' Fels. Prussziai király, hogy mi-
vel *Warsóvidt* el hagyta *Buchholz* úr, addig mig
a' Lengyel Országi zenebonák le nem tsendessitet-
nek, semmi szükség nintsen követségére, és így
ennekutánna, nem mint közönséges követséget
viselt, hanem tsak mint magános személyt, úgy
fogja tekinteni. Ama hires Fr. Finantz minister-
nek *Neckernek* minap meg hólt szép felesége, azt
hagyta kedves férjének testamentomban, hogy az
ö teste spiritusba és ón koporsóba helyheztettes-
sen, mellynek fedele üvegből legyen. Ki vévén
az utólsót, minden kívánságát bé tellyesítette a'
férje, sőt többet mivelte, mintsem tölle kívánt,
t. i. addig is mig kriptája el készülne, mellyben

könnyen belé telik három hólnap, háló szobájába fogja koporsójába helyezett testét tartani. A' Fels. Austriai udvar is részt vesz a' Lengyel insurgensek ellen indított hadakozásban, és Gr. *Harnoncourt* Generál vezérlése alatt egynéhány ezerből álló sereg bé is ment a' Lengyel respublikának földjére. Az ez iránt *Jul.* első napján kiadottatott, és Lengyel Országba bé is küldetett Cs. K. manifestum ekként szól: „ Minekutánna „ ö Császári, és apostoli királyi felségének lehetetlen vóit vólna tovább bé húnnyt szemekkel „ nézni a' Lengyel Országban támadott, és az ö „ Felsége tartományaira nézve is igen rossz következéseket szülhető zenebonát: kegyelmesen „ parantsolni méltoztatott énnékem a' vezérlésemre „ bizatott Cs. K. seregekkel a' Lengyel határon „ bé menni, és ekképen nemtsak minden veszedelmet el háritani Galliciának határaitól, hanem „ egyszermind a' Cs. K. földnek bátorságát is „ meg erősíteni. Ahozképest, mindeneknek, „ a' kiknek illik, tudtokra adatik, hogy a' kik „ a' Cs. K. seregek iránt tsendesen, bátorságosan, „ mértékletesen, és illendőképen viseléndik „ magokat, bizonyosak lehetnek az ö Felsége védelmezéséről, mind személlyeikre, mind pedig „ vagyonaikra, és örökségeikre nézve. Ellenben „ azok, a' kik magokat ellenünk szegezéndik, „ meg fogják érezni a' hadi fenytéknek és törvényeknek súllyát. — *Iratott a' Wielonichi „ fő kvártélyban Jun. 30 ik napján 1794 dik esztendőben.*

Magyar Ország.

Nagyságos Nagy Károlyi Gróf KAROLYI JÓSEF
Úrhoz Nemes Szathmár Vármegyének Fő - Is-
páni székébe lett bé iktatásakor, Szent Jakab
havának 7 dik napján Nagy Károlyban 1794-ik
esztendőben.

Hajnal rózsás kezeivel Üzven fejei lovait,
 Hozza arany szekereivel Hirül kedvünk óráit.

Gerjed buzgón vidámságra

Minden, a' ki buzdúlhat:

Ohajtva várt öröm napra Készül, a' ki mozdúlhat.

Ott már öreg, 's ifjú kíván Köz örömből réltt venni,

Vetekedik, nem akarván Senki vissza maradni.

Itten futnak a' Nemesek Versent heves lovakon:

Gyönyörűség víg nézések; Öröm ül ortzájokon.

Fébus' villám sebességét Majd előzik futással;

Kettőztetik fényességét

Arany, 's gyöngy ragyagással.

Jönek már a' Nagyságosok Deli bibor hintókban;

Homlokaik melly nyájosok!

Nevet szemek vigabban.

* * *

A' Magyarok' Istenének, Ki vagy remek munkája!

Zich'i Károly! böltességnek Képe! Ország Birája!

Téged' úgy-mint mennyből vártunk,

Tellyesítsd' örömünket!

Kiért forrón foházkodtunk, *Károlyi Jósefűnket,*

Felségűnknek kegyelméből Ültesd' ősi székébe!

Hozzá való Izeretetből Ditső Attya' helyébe!

Ne halaszd' már készségedet!

Mert laukadnak szíveink.

Háládással érdemedet Zengni fogják nyelveink.

* * *

Ülsz már JÓSEF tisztségedben,

'S vidámitod Megyédet!

Ülj sokáig! légy erőben! Bú ne érje fejedet!

Mikép' nyájas szemeidből

Mosolyodnak gyöngyeid!

Mikép' piros ajakidból Zengnek okos igéid!

Néma képek! gyászos betük!

Bizonyságtok mint meg tsalt?

Nem hiszük, hogy el vesztettük

Sándort, Ferentzt' és Antalt.

Ez eleven drága képben Ama' három léleknek.

Készítő ereje egyben Leppi látszik mindennek.

Az Isten-kar vele frigyét Újitotta fejenként;
 El nem hagyják Szathmár Megyét,
 Meg eskültek égyenként.
 Szeret *Pallás* itt múlatni, És Musáknak serege;
 Nem fog minket borítani Tudatlanság' fellege!
Tómis itten ragyagtattya Igazságnak sugarját,
 Hamisságnak el oszlattya
 Szem-fény-velztő homályját.
 Az Isteni tiszteletet Hozza régi díszére;
 Az emberi Szeretetet Fegyhetetlen ösvényre.
Céres szántó földünket Kedvelteti bőséggel;
 A' *Nimfák* sík mezeinket Keliemetes zöldséggel,
Gyors Diana erdőinken Tölt örömmel napokat;
Pales börtzes legelőken Tenyésztetni nyájinkat.
 Hegyeinknek mély székében
 Turkál *Plutó* hasznosan;
 Int, hogy legyünk reménységben,
 Kints-tárt nyit bizonyosan.
Kék Neptunus rendbe szedi Zabolátlan vizeit;
 Hogy foglalják, nem engedi,
 Tartományunk' részeit.
 Nagy *Jupiter* látván kedvvel
 Több Istenek' kegyelmét;
 Nem rettent már mennykövekkel,
 Veti reánk figyelmét.
 Terjed tehát halzna's neve Ez után is Megyénknek,
 Gyarapodik abban kedve
 Hazánk' s Felségűnknek.
 Nézd' már Antal, bó dog Atya!
 Ért gyümölsét munkádnak,
 Engedelmes indulattya Mellyet hozott Fiadnak.
JÓSEF, Magyar nemzet' fénye!
 Tartományunk' eggy díze!
 Országunknak nagy reménye!
 Bóldogságunk' főbb része!
 Szabadságunk', 's Törvényünket,
 Melly drágabb életünknel,
 Antal adjuk sziveinket, 'S ha mi kedvesb ezeknel.
 M' szel-látó böltsessed, Hozzánk való szerelmed,
 És hatható tehetséged, Nemzeti gerjedelmed.

**Öseidnek példájokra Virraszt arany napokat;
Ha fordúlnak azok búra, Szerez öröm órákat.**

Farkas Lajos,

**A' Nevendék Piaristáknak Tu-
dákosság' Tanítója Nagy
Károlyban.**

**Méltóságos, és Nagyságos KAROLYI Grófné
ERSÉBÉT-hez, született Gróf Waldstein asz-
szonyhoz, Keresztes Dámához; midőn Nagy-
ságos Férje Nagy Károlyi Gróf KAROLYI
JOSEF Úr Nemes Szathmár Vármegyének Fő
Ispáni székebe fényes pompával helyheztetne,
Sz. Jakab havának 7 dik napján Nagy Károly-
ban 1794.**

Oh dísze az Asszony nemnek! Ersébet! merő jóság!

Ambár Téged' nem esmérnek,

Kiket igaz jámborság'

Lelke; örülnek szivesbben Erköltsidnek hírére;

Mintsem éjjel setét ködben

Vigadunk hóld' fenyére.

Im' hozzánk nem történetből

Jött tsak hire Népednek;

De jössz Magad kegyélméből

Az irgalmas Egeknek!

Jössz! jössz! nem rövid időre

Hogy egyedül esmérjünk;

De, oh öröm! jössz örökre,

Hogy jó vóltoddal éilyünk.

Hogy uralkodó Férjeddal

Reánk nyert hatalmadnak

Kóstoltatnád Tiéiddel Gyümölcstét,'s jóságodnak.

Hogy lévén Fő ispányunknak Oszolhatatlan Társa,

Légy tiszteletünk' tárgyának

'S bizodalunknak mássa.

Vajha igaz örömünket Méltán ki mutathatnánk!

Nem két színű sziveinket Előtted ki nyithatnánk!

Szerettyük a' jámborságot Mi is nem kérkedésből,

'S törvényes hatalmasságot

Semmi kényszerítésből.

Egeknek, 's több *Károlynak* Nyertük eszközléséből
 Hogy gerjedhet mindnyájuknak
 Leike jobb illetésből.

Amaltea hat magának Tartsa mindenes tárját,
Jupitertől dajkájának Küldetett ajándékját.

Nints ok más boldogságának Ottan kívánságára,
 A' hol ilyen ajándéknak Van hely birodalmára.
 Lehet ebben ügye fogyott Könyörű ő szószóllót;
 Kit jobb szerentse el hagyott,
 Gyümöltses vigasztalót.

Lehet ő hozzá hasonló Kellemetes mulatót:
 Alatonabb sorson való Tökélletes izgatót.

Vagyon ebben taplálója,
 'S gyámola nyomorúlnak,
 Kereszténynek van példája, Nevelője árvának.
 De, oh, hirtelen gondolat! Mire vittél engemet?

Tsendesedj első indulat! Nem fárasztom elmémet.
 Mert számat, 's határt az tehet

E' gazdag erkölts tárban,
 Ki fenékig talán mehet A' végetlen mély kútban.
 E' nagy kintset Ti adtátok Ingyen való jóságból
 Egek! hogy Ti meg tartsátok,
 Ma kötött fogadásból.

Hányszor e' nap vissza fordúl,
 Meg nem szününk áldozni;
 'S valameddig vérünk buzdul
 Illy' akarattal lenni.

De Te, oh *Junó!* főképen Boldogítsd' ezt Fiaddal!
 Kiket mi mostaniképen Tiszteljük utóinkkal!
Junó, Téged ismét kérünk,
 A d' meg Ezt jó-vóltodból!
 Ékes koszorút ígérünk
 Szép lilium' 's rózsákból.

Farkas Lajos,

Tudákosság' Tanítója Nagy
 Károlyban.